

HAREKETLİ BÖLÜMLÜ PROTEZLERDE F.G.P. TEKNİĞİ İLE OKLUZAL İLİŞKİ TEMİNİ

A. DOĞAN*

O.M. DOĞAN**

C. YILMAZ***

GİRİŞ

Kısmen dişsiz hastaların rehabilitasyonunda bazı sorunlarla karşılaşılır. Bunlar daha çok restorasyonun destekleyici yapılarının özelliğinden kaynaklanır. Zira bir yanda doğal dişlerin alveol kemiğine sıkıca bağlılığı, öte yanda dişsiz kretlerin oynar yumuşak dokuları söz konusudur. Ayrıca, müteharrik bölümlü protezler için okluzal ve kesici ilişkiler hem yapay hem de doğal dişleri kapsar. Bunların her ikisi ile ilgili faktörler, uyumlu bir okluzyon elde etmede dikkate alınmalıdır (1, 2).

Protetik restorasyonlarda gereken uyumlu okluzyon basitçe ifade edilirse : Okluzyon faktörleri sıhhatli bir durumdayken, çiğneme mekanizması vasıtasıyla fizyolojik fonksiyonların oluşturulması durumudur. Sözü edilen okluzyon faktörleri : TME, sinir-kas mekanizması, dişler ve onları destekleyen yapılardır (2).

Hareketli bölümlü protezlerde okluzal ilişkiler ağızda mevcut doğal dişlerin durumuna göre çeşitli şekillerde temin edilebilir. Özellikle bütünlüğü bozulmamış doğal dişli arkların karşısına yapılacak serbest sonlu bölümlü protezler için okluzal ilişki, uygun sertlikteki bir mum duvarda karşıt dentisyonun tüberkül izlerinin kaydı (functionally generated path technique) ile sağlanabilir. Bu tekniğin her iki ark için müteharrik bölümlü protez yapımında kullanımı düşünüldüğünde, genellikle önce maksillar ark restore edilir ve mandibular ark daha sonra buna göre tamamlanır. Benzer olarak, maksillar ark tam

---

(*) G.Ü. Dişhek. Fak. Protetik Diş Ted., Anabilim Dalı, Yrd. Doç. Dr.

(**) İçişleri Bakanlığı, Dr. Dt.

(***) G.Ü. Dişhek. Fak. Protetik Diş Ted. Anabilim Dalı, Arş. Gör.

veya sabit bölümlü protezle restore edilecekse, karşıt bölümlü protezde okluzyon temininden önce üst protezin tamamlanması gerekir (2, 3, 4).

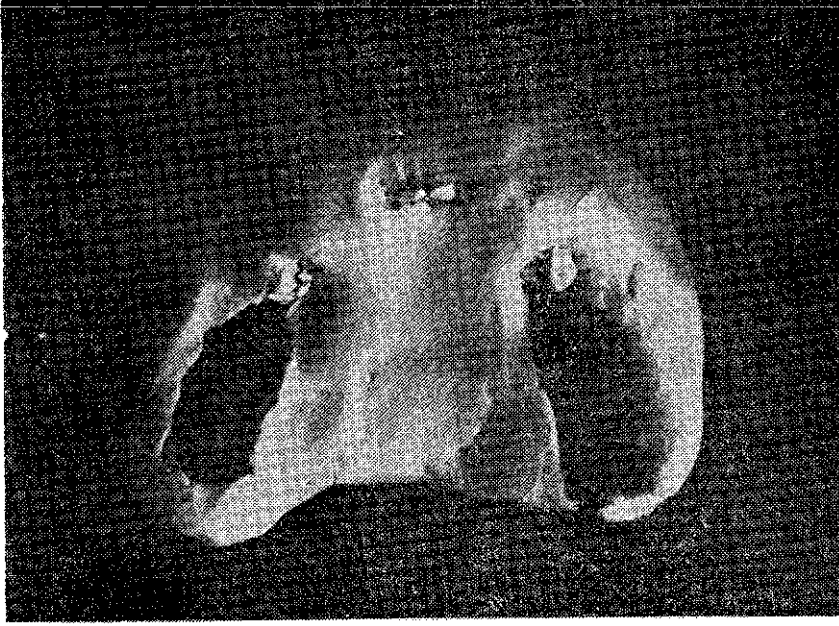
Bu makalede, karşıt dentisyonun tüberkül izlerinin kaydıyla (F.G.P. Tekniği) okluzal ilişki temini bir klinik uygulama ile safha safha anlatılacaktır.

MATERYAL VE METOD

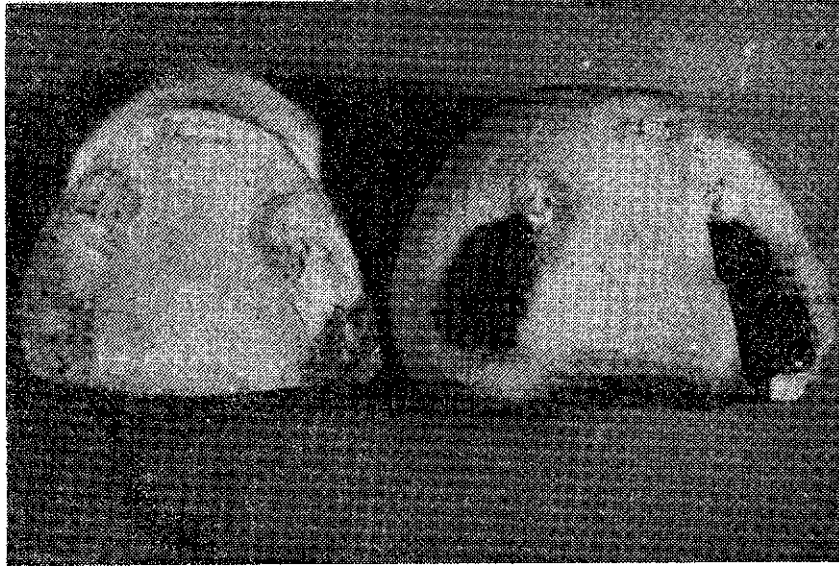
Uygulama, daha önce yaptırdığı protezini kullanamadığı gerekçeyle yeni birisini yaptırmak için kliniğimize başvuran 42 yaşındaki bayan hastada gerçekleştirildi. Hastanın intraoral muayenesinde üst çenede 8/8 no'lu dişler dışında eksik dişi olmadığı, alt çenede 8 7 6 5 / 5 6 7 8 no'lu dişlerinin eksik olduğu gözlemlendi.

Hastanın üst çene ve alt çene fonksiyonel ölçüsü alınıp elde edilen esas modeller üzerinde iskelet yapımı tamamlandıktan sonra ağızda uyumu kontrol edildi. Serbest sonlu bölgelerde iskelet, akrilik plaklarla birleştirildi ve okluzal ilişki kaydına geçildi. Peck'in mor inley mumu* karşıt tüm tüberkül izlerini kaydedebilecek ölçüde yüksek ve genişlikte protez iskeletine bağlı çene ilişki kayıt kaidesine yerleştirildi. Hastaya yemek dışında 24 saat bu mum duvarlı iskeleti kullanması, sıcak içecek almaması, özellikle uyku esnasında çıkarmaması söylenerek, yapılan işlem ve kaydedilmesi gereken hareketler hakkında da bilgi verildi. Birinci günün sonunda mum duvarın okluzal yüzeyinde karşıt dişlerin değişik hareketler sonucu oluşturdukları fonksiyonel parlak yüzeyler ve bazı bölgelerde mumun yetersiz ve bazı yerlerde de gereğinden fazla olduğu gözlemlendi. Bu bölgelerde genişletme ve daraltmalar yapılarak hastadan ikinci bir 24 saat daha kullanması istendi. İkinci günün sonunda mum duvar okluzal yüzeylerinin çenenin lateral gezinme hareketlerinin tümünü kaydettiği gözlemlendi ve kapanış kalıbının hazırlanmasına geçildi. Mum kaydın okluzal yüzeyi ve vertikal ilişkiyi korumak üzere 4 1/ 1 4 no'lu dişlerin kesici ve okluzal yüzeyleri açıkta kalacak şekilde model kili ile okluzal kayıt kutulandı (Resim 1). Daha sonra kapanış kalıbını şekillendirmek üzere sert alçı ile dolduruldu (Resim 2). Kapanış kalıbı ile birlikte kutulanan okluzal ka-

(*) A.E. Peck MFG. Co. Los Angeles California.

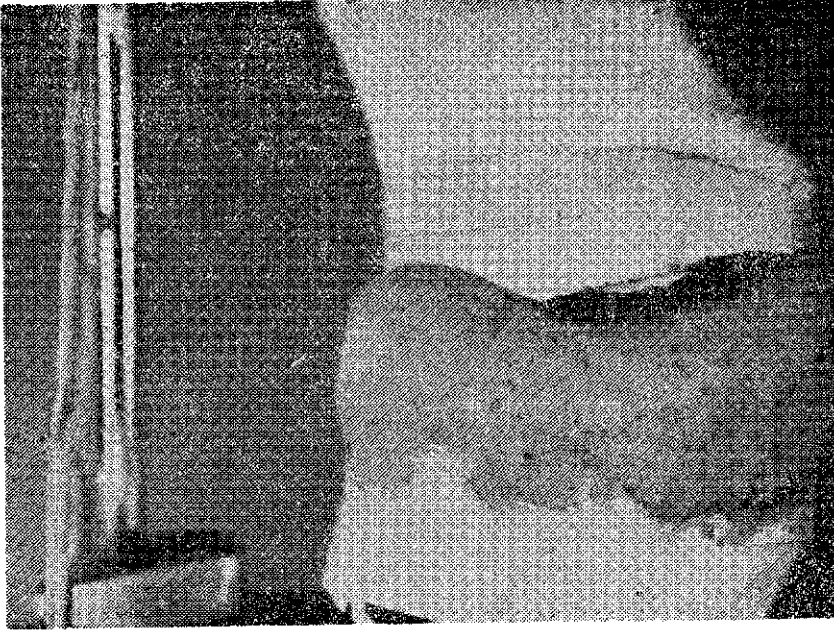
Resim 1 : Kutulanmış okluzal kayıt

Resim 2 : Solda üst kapanış kalıbı, sağda alt kutulanmış okluzal kayıt

F.G.P. TEKNİĞİ

yıtlı alt çene modeli basit menteşe tipi artikülatöre geçirildi (Resim 3). Model kili uzaklaştırıldı, plastik dişler kapanışa göre modifiye edile-

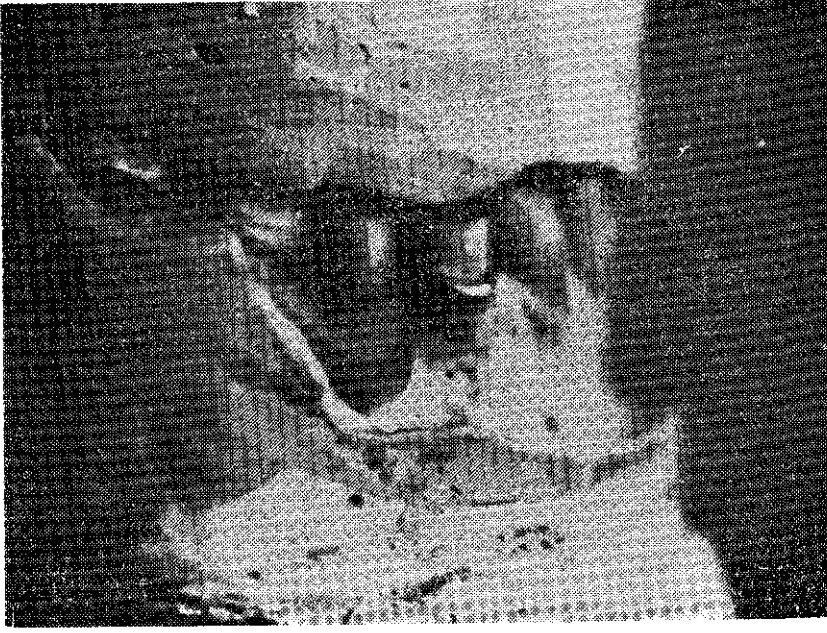

Resim — 3

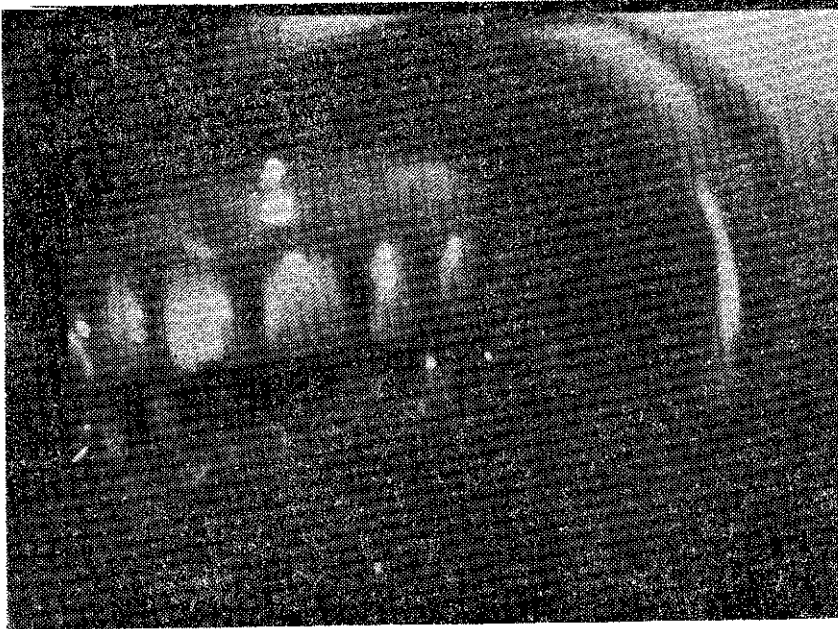

Resim — 4

rek arka grup diş dizimi yapıldı (Resim 4, 5). Prova sonrası bilinen yol-
la protez tamamlandı (Resim 6, 7, 8).

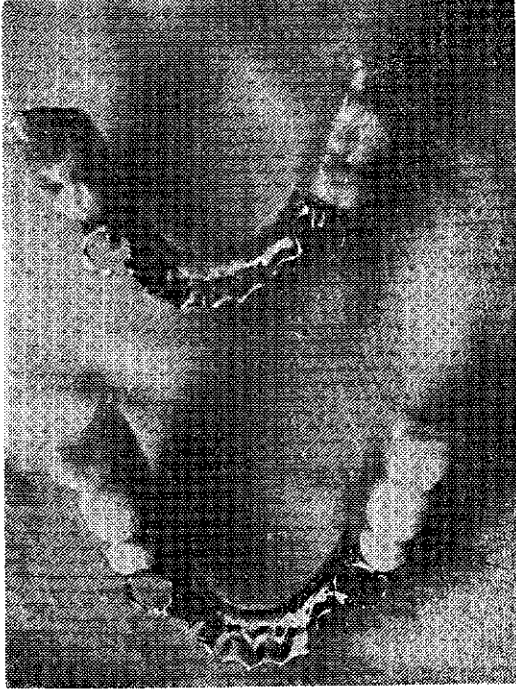
Resim — 5

Resim — 6

Resim — 7

Resim 8 : Üstte eski, altta
yeni bölümlü protez

TARTIŞMA

Protetik restorasyonlarda dengeli okluzyon temini amaçlardan en önemlisidir ve dolayısıyla alt çene santrik ilişkiye yaklaşırken santrik okluzyona giren tüm doğal dişlerde ve gezinme hareketlerindeki engellemeleri elimine etmek gerekir (1). Öncelikle mevcut doğal dişlerin okluzal ilişkileri analiz edilmeli ve her hasta için fizyolojik olarak tayin edilen okluzal plan ile uyumda restorasyonu yerleştirmek gerekir. F.G.P. tekniği ile kaydedilen okluzal yollar, herbir dişin üç boyutlu görüntüsünü verecek ve buna göre elde edilen kapanış modelinin okluzali dişlerden daha geniş olacaktır, çünkü hareketin tüm sınırları tesbit edilmiş olacaktır. Parsiyel protezde böyle oluşturulan okluzyon, ağızda ayarlamalarla elde edilenden daha fazla karşıt doğal ve yapay dişlerle uyumda olacaktır, çünkü istemli hareketler dışında, pozisyon değişikliği ile ortaya çıkan çene hareket değişiklikleri, istemsiz hareketler ve özellikle de uyku esnasındaki alışkanlık hareketleri de kaydedilmiş olacaktır. Bundan başka, okluzal analiz yapılmaksızın ağızda okluzyonu düzeltme, artikülasyon kâğıdı ve diğer vasıtalarla intraoral olarak okluzal işaretleri doğru yorumlama hekim bilgi ve yeteneğine kalmış bir konudur. Okluzal yollar, karşıt dişler fonksiyonda, eğer varsa karşıt protez tam oturmuş ve protez iskeleti sonuç pozisyonundayken gerçek çalışma şartları altında çene ilişkilerinin elde edilmesini mümkün kılar (3).

Müteharrik bölümlü protezlerde okluzal stressler doğrudan doğruya doğal destek dişler ve periodonsiyumuna geçirilir, bu nedenle mevcut doğal dişler ve protez arasındaki okluzal uyum, çevre yapıların sağlığının korunmasında önemli faktördür. Aksi takdirde çalışan tarafta aşırı yük veya tüberkül çatışmasının sonucu olarak protez unsurlarıyla doğal dişlere aşırı kuvvet geçirilir. F.G.P. tekniği okluzal ilişkileri hastanın tüm hareketlerine bağlı olarak kaydettiğinden yeni oluşturulacak protez, gerek çevre dokularla uyumu ve gerekse hastaca daha rahat kabul edilebilir özellik sağlayacağından avantajlı olarak kullanılabilir (3).

Ö Z E T

Bu makalede, bütünlüğü bozulmamış üst ark karşısına yapılacak alt serbest sonlu bölümlü protezin okluzal ilişki temininde karşıt tü-

F.G.P. TEKNİĞİ

berküllerin izlerinin kaydı bir vaka üzerinde uygulamalı anlatıldı ve tekniğin avantajları tartışıldı.

SUMMARY

FUNCTIONALLY GENERATED PATH TECHNIQUE FOR OCCLUSAL RELATIONS IN REMOVABLE PARTIAL DENTURES

In this paper, functionally generated path technique has been explained practically on a case to establish occlusal relations in a mandibular distal ended prosthesis against maxillar natural dentition and discussed advantages of this technique.

KAYNAKLAR

- 1 — Applegate, O.C. : The Interdependence of Periodontics and Removable Partial Denture Prosthesis. J. Prost. Dent., 8 (2) : 269-281, 1958.
- 2 — Henderson, D. : Occlusion in Removable Partial Prosthodontics. J. Prost. Dent., 27 (2) : 151-159, 1972.
- 3 — Henderson, D. and Steffel, V.L. : Mc Cracken's Removable Partial Prosthodontics, Fifth Ed., The C.V. Mosby Co., St. Louis, 1977.
- 4 — Mc Cracken, W.L. : Occlusion in Partial Denture Prosthesis. Symposium on Occlusion, Dent., Clin. N. Amer., p. 109-119, 1962.